

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/161507,Giganci-nauki-infografiki-historyczne-Mieczyslaw-Wolfke.html>
2022-06-24, 23:56

Giganci nauki - infografiki historyczne: Mieczysław Wolfke

Instytut Pamięci Narodowej przypomina, jak polscy wynalazcy i uczeni zmieniali świat, jak wiele wnieśli w rozwój naszego kraju i innych państw.

Twórca podstaw holografii

MIECZYŚLAW WOLFKE
UR. 29 V 1883 R., ZM. 4 V 1947 R.

SP-SHOLOGRAFIA

TWÓRCA PODSTAW HOLOGRAFII

- 1 W WIEKU 17 LAT WYNAŁĄŻ TELEKTROSKOP ZAKŁADAJĄCY PRZEKAZYWANIE OBRAZÓW NA ODLEGŁOŚĆ ZA POŚRĘDNICTWEM FALA ELEKTROMAGNETYCZNYCH, UZNAWANY ZA PIERWOWZÓR TELEWIZORA
- 2 SKONSTRUOWAŁ LAMPĘ KADMOWO-RĘCJOWĄ
- 3 W 1920 R. OPRACOWAŁ PODSTAWY HOLOGRAFII
- 4 WYNAŁĄŻ METODĘ ZESTALENIA HELU ORAZ ODKRYŁ DWIE ODMIANY CIEKŁEGO HELU
- 5 W 1938 R. WŁĄCZYŁ SIĘ W ORGANIZACJĘ POLSKIEGO ZAŁOGOWEGO LOTU BALONOWEGO DO STRATOSFERY. „GWIAZDA POLSKI” BYŁA WÓWCZAS NAJWIĘKSZYM NA ŚWIECIE TRADYCYJNYM BALONEM STRATOSFERYCZNYM. PRZEDSIĘWZIĘCIE ZAKOŃCZYŁO SIĘ NIEPOWODZENIEM
- 6 PRZED WOJNĄ, W MAJU 1939 R. OSTRZEGAŁ PRZED BRONIĄ ATOMOWĄ, A W 1945 R. WYDAŁ BROSZURĘ „BOMBA ATOMOWA”

W 1948 R. METODĘ HOLOGRAFICZNEGO ODTWARZANIA OBRAZÓW ODKRYŁ PONOWNIE DENNIS GABOR. W 1971 R. UZYSKAŁ ZA TO NAGRODĘ NOBLA, W WYKŁADZIE NOBLOWSKIM PRZYPOMNIAŁ, ŻE WYPRZEDZIŁ GO NIEŻYJĄCY JUŻ WTEDY WOLFKE

WYNALEZCA
MATEMATYKA

FIZYK
MEDYCYNIA

KONSTRUKTOR
PROJEKTANT
CHEMIA

- BALON DO LOTU STRATOSFERYCZNEGO, FOT. DOMENA PUBLICZNA
- PREZYDENT RP IGONCY MOSCICKI W ZAKŁADZIE FIZYKI PW OGLĄDA NOME ZNAWISKO ISTNIENIA DWÓCH KROBITYCH STANÓW CIEKŁYCH W NISKICH TEMPERATURACH, FOT. DOMENA PUBLICZNA
- OKŁADKA BROSZURY O BOMBIE ATOMOWEJ WYDANEJ PRZEZ WOLFKEGO, FOT. DOMENA PUBLICZNA
- TELEKTROSKOP SĘZ DRUŻYŃ - WYNALEZEK MŁODEGO WOLFKEGO, FOT. DOMENA PUBLICZNA

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE: MAGDALENA RUCZYŃSKA, KONSULTACJA MERYTORYCZNA: MAREK ŁUKASIK
OPRACOWANIE GRAFICZNE: ROMAN KUCHARSKI, MACIEJ CIAPLIŃSKI

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

WOLFKE Mieczysław (29 V 1883, Łask - 4 V 1947, Zurych), fizyk. Syn Karola, inżyniera drogowego, i Lucyny Kościńskiej, której brat, Gustaw Kościński, był fizykiem, współpracownikiem **K. Olszewskiego** i **Z. Wróblewskiego**.

Po przeniesieniu się rodziny do Częstochowy ośmioletni W. zaczął naukę w tamtejszym gimnazjum. Od wczesnej młodości wykazywał zainteresowanie naukami ścisłymi, zwłaszcza fizyką. Przeprowadzał w domu różne doświadczenia fizyczne, głównie z elektrycznością. Jako dwunastoletni chłopiec opracował traktat *Planetostat*, w którym przedstawiał możliwości podróży międzyplanetarnych. Była to porządna rozprawa na wysokim poziomie matematycznym, znacznie wykraczającym poza program szkolny.

W 1899, po ukończeniu piątej klasy, W. zaczął naukę w szóstej klasie Gimnazjum Realnego w Sosnowcu. Tam, jako 17-letni uczeń, wynalazł sposób przekazywania obrazów na odległość za pośrednictwem fal elektromagnetycznych. Za ten wynalazek, nazwany „Telektroskop”, otrzymał patent władz rosyjskich. Plan wynalazku przedstawiony na wystawie Tow. Politechnicznego we Lwowie wzbudził sensację ze względu na wiek autora.

Po ukończeniu Gimnazjum Realnego w Sosnowcu W. wyjechał w 1902 na studia uniwersyteckie do Liège, aby zgodnie z życzeniem ojca studiować elektrotechnikę. Po dwóch latach, zniechęcony poziomem wykładów, w których było mało fizyki, przeniósł się do Paryża i studiował (1904–07) fizykę i matematykę na Sorbonie. Potem doskonalił się (1907–10) w laboratorium Otto Lummera na uniwersytecie we Wrocławiu i tam w 1910 uzyskał stopień doktorski na podstawie rozprawy z optyki teoretycznej *Über die Abbildung eines Gitters bei künstlicher Begrenzung*. W 1907, jeszcze jako student, opublikował bardzo oryginalną pracę *Elektron uważany jako ośrodek ciśnienia w eterze* („Wiadomości Matematyczno-Fizyczne”, 12).

W 1911–12 W. był pracownikiem Zakładów Optycznych Carl Zeiss w Jenie i skonstruował tam nową lampę kadmowo-rtęciową. Potem, po krótkim pobycie w Karlsruhe, przeniósł się do Zurychu. W 1913 habilitował się w tamtejszej Eidgenössische Technische Hochschule, pod okiem Alberta Einsteina. W 1914 odbył drugą habilitację, na uniwersytecie, z udziałem Maxa Lauego; w obu wypadkach podstawą habilitacji była rozprawa *Allgemeine Abbildungstheorie selbstleuchtender und nichtselbstleuchtender Objekte*. Do 1922 wykładał fizykę w obu uczelniach Zurychu.

W 1920 W. odkrył podstawy holografii, w pracy *Über die Möglichkeit der optischen Abbildung von Molekulargittern* („Physikalische Zeitschrift” 1920, 21, 495). Pomysł ten tak dalece wyprzedzał epokę, że nie został podchwycony. W 1948 metodę holograficznego odtwarzania obrazów odkrył ponownie Dennis Gabor i uzyskał za to (1971) Nagrodę Nobla; w wykładzie noblowskim przypomniał, że wyprzedził go nieżyjący już wtedy W.

W 1920 W. otrzymał propozycję objęcia Zakładu Fizyki Teoretycznej na UW, nie przyjął jej jednak ze względu na brak pracowni doświadczalnej. Dwa lata później przyjechał do Warszawy i został profesorem fizyki i kierownikiem Zakładu Fizyki I na PW. Chcąc przede wszystkim prowadzić badania kriogeniczne, wyjeżdżał najpierw do Lejdy, ówczesnego centrum tych badań i tam, w 1927, wraz z Willemem Keesomem, odkrył niezwykle ciekłą odmianę ciekłego helu, tzw. hel II – pierwszą ciecz kwantową o niezwyklej właściwości nadciekłości. To jedno z największych odkryć polskich fizyków w XX w.

Potem W. rozwinął na PW szeroko zakrojone badania nad właściwościami ciał w niskich temperaturach. Doprowadził nawet do utworzenia specjalnego Inst. Niskich Temperatur. Mając szerokie horyzonty badawcze, prowadził także dla potrzeb wojska częściowo utajnione badania nad telefonią przy użyciu światła spolaryzowanego, fotografią w podczerwieni, bronią elektryczną i napędem raketowym z użyciem ciekłego tlenu. Kierował także, jako przewodniczący Rady Naukowej, przygotowaniem do Polskiego Lotu Stratosferycznego „Gwiazda Polski”.

W. działał aktywnie w wolnomularstwie, w 1931–34 był nawet wielkim mistrzem Wielkiej Łoży Narodowej w Polsce. Za działalność w masonerii był brutalnie atakowany przez środowiska skrajnie prawicowe.

Okres okupacji przeżył w Warszawie. Cała jego aparatura kriogeniczna została wywieziona do Niemiec. Na terenie Politechniki zorganizowano Państwową Wyższą Szkołę Techniczną, która była przykrywką tajnego nauczania, a także prac na potrzeby ruchu oporu. W. brał w tym czynny udział. W 1945 wykładał fizykę w Akad. Górniczej w Krakowie, potem krótko w Gliwicach i Gdańsku, aż wrócił do PW. W 1947 wyjechał do Zurychu na wykłady i jako delegat rządu polskiego do spraw zakupu aparatury badawczej. Tam nagle zmarł na atak serca.

W. był jednym z najwybitniejszych polskich fizyków. Był prezesem Polskiego Tow. Fizycznego (1930–34), członkiem PAU i ANT.

Śródka.

A. Kiejna: *Mieczysław Wolfke: życie i działalność naukowa*, „Postępy Fizyki” 2003, t. 54, z. 3; W. Łaniecki: *Mieczysław Wolfke 1883–1947*, KHNiT 1976, t. 21; J. Specht: *Wśród fizyków polskich*, Lwów 1939; M. Suffczyński: *Mieczysław Wolfke (w 25 rocznicę śmierci)*, „Postępy Fizyki” 1972, t. 23, z. 6; tegoż, *Stulecie urodzin Mieczysława Wolfkego*, „Postępy Fizyki” 1983, t. 34; K. Wolfke: *Wspomnienie o Ojcu, Mieczysławie Wolfke*, „Postępy Fizyki” 1980, t. 31, z. 6.

Andrzej Kajetan Wróblewski

Zobacz poprzednie infografiki:

[Stanisław Rogalski](#)

[Henryk Magnuski](#)

[Kazimierz Funk](#)

[Jan Szczepanik](#)

[Kazimierz Prószyński](#)

[Stanisław Ulam](#)

Tadeusz Sędzimir (Sendzimir)

Jan Czochralski

Ignacy Mościcki

Maria Skłodowska-Curie

Marian Rejewski

Zapraszamy na portal gigancinauki.pl

[Polecamy karty edukacyjne do infografik Giganci nauki - do pobrania](#)

PLIKI DO POBRANIA

[Giganci nauki - infografiki historyczne: Mieczysław Wolfke \(pdf, 3.71 MB\) 18.03.2022 07:00](#)